

konstitusjonell nødrett, den rett som statsorganer i en nødssituasjon kan ha til å overskride de grenser som normalt gjelder for deres myndighet i henhold til forfatningen. Konstitusjonell nødrett kan sies å være i overensstemmelse med forfatningens ånd og mening og skiller seg herved fra den revolusjonære handling som også tilsidesetter gjeldende forfatningsrett, men gjør dette i hensikt å skape ny forfatningsrett. Eksempler på konstitusjonell nødrett er grunnlovsrevisjonen høsten 1814 da Grunnloven av 17. mai ble endret ved alminnelig plenarbeslutning og da Konge og regjering alene under den annen verdenskrig forestod statens styre med tilsidesettelse av Grunnlovens regler om Stortingets medvirkning.

Konstitusjonell nødrett forutsettes i lov om særlige rådgjerder under krig, krigsfare og lignende forhold av 15. des. 1950, idet denne bl.a. inneholder bestemmelser om Kongens (utvidede) myndighet når Stortinget på grunn av krig er avskåret fra å utøve sin virksomhet og om særlige fullmakter for Kongen. *AFr*

nødrett, retten til å gjøre inngrep i andres rettigheter for å redde person eller gods fra en ellers uunngåelig fare som må ansees særdeles betydelig i forhold til den skade som kan oppstå ved handlingen. Nødrettshandlingen er straffri etter strl. § 47, den må i det hele tatt ansees som rettmessig, men begrunner i alminnelighet erstatningsplikt (erstatningsloven av 13. juni 1969 § 1-4). Se ►konstitusjonell nødrett og ►nødverge.

nødverge, avvergelse av eller forsvar mot et rettsstridig angrep ved inngrep i angriperens rettsgoder. En handling som ellers ville vært straffbar (f.eks. en legemsfornærmelse) er etter strl. § 48 rettmessig når den foretas som forsvar mot et ulovlig angrep og handlingen ikke går lenger enn nødvendig for å avverge angrepet. Dessuten må ikke handlingen ansees som ubetinget utilbørlig når man tar omstendighetene (angrepets farighet, angriperens skyld m.v.) i betraktning. Er grensen for nødverge overskredet, er gjerningsmannen likevel straffri hvis overskridelsen skyldes sinnsbevegelse eller bestyrtelse fremkalt ved angrepet. Jfr. ►nødrett.